

BATMAN'DA SOKAKTA ÇALIŞAN ÇOCUKLAR MERKEZİ KURULMASI ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

“ Batman’da sokakta çalışan çocukların sayısı azımsanmayacak orandadır. Bu çocukları rehabilite etmek için mevcut kurumlar yeterli değildir. Tam donanımlı, çok katılımlı, kurumsal işbirliğiyle devam ettirilebilen ve iyi çalışan yeni kurumlara ya da var olan kurumların yeniden yapılandırılmasına acilen ihtiyaç vardır. “

***

“ Sokakta çalışan, sokakta çalışırken suç örgütlerine karışan, suç örgütlerinde potansiyel tehlikeye dönüşen çocuklarımıza en baştan sahip çıkmak zorundayız. ”

GÜNEYDOĞUM DERNEĞİ

12 Ekim 2012 / BATMAN

BATMAN'DA SOKAKTA ÇALIŞAN ÇOCUKLAR MERKEZİ KURULMASI ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Program:

Tarih: 12 Ekim 2012

Saat: 10.00-16.00

Yer: TPAO Batman Bölge Müdürlüğü Eğitim Salonu

Katılımcılar:

Mustafa Adil Tekeli – Batman Vali Yardımcısı (Oturum Başkanı)
Nihat Eri – 22. Dönem Mardin Milletvekili
Duran Demir – TPAO Batman Bölge Müdür Yardımcısı
Emin Eraslan – Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hiz. Sosyal Rehabilitasyon Dairesi Bşk.
Doç. Dr. Şemsettin Dursun – Batman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erdal Çetin - Batman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bahattin İşcan - Batman MİDER eski Başkanı
Öğr. Gör. Rukiye Arslan – Batman Üniversitesi
Öğr. Gör. Cemil Manap – Batman Üniversitesi
Aziz Kaya - Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi Müdürü
Ahmet Akan – Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Batman İl Müdür Yrd.
Bilal Yalçın – Batman İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi Müdürü.
İsmail Güneş – Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi Müdürü
Nami Çöloğlu – Siirt İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi Müdürü
Behzet Aslan – Batman Çocuk ve Gençlik Merkezi Müdürü
Abdulkadir Demir – TPAO Batman İdari İşler Müdürü
Muzaffer Bağ –İşadamı
Nurullah Uçar –Batman Midyatlılar Derneği (MİDER) Başkanı
Demet Selcan Demir – DİKA (Uzman)
Elif Polat - Batman Devlet Hastanesi Sosyal Hizmet Uzmanı
Mustafa Kemal Kartay – Mardin İl Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü Polis Memuru
Yusuf Gayretli - Batman ASP İl Müdürlüğü (Sosyal Çalışmacı)
Hüseyin Yaz – Rehberlik ve Araştırma Merkezi
A. Gani Kavak – Batman 80. Yıl ÇOGEM
Rıdvan Söylemez – Türkiye Gençlik Konseyi Başkanı
Delil Ateş - TGK Gen. Bşk. Yrd.
Naime Kaplanoğlu
Suzan Tunç Yıldırım

***

Güneydoğum Derneği tarafından organize edilen, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Batman Bölge Müdürlüğü'nün ev sahipliği yaptığı, Batman Sokaklarında çalışan çocuklarla ilgili bir merkez kurulması ya da bu anlamda var olan merkezlerin güçlendirilmesinin değerlendirildiği Çalıştay, 12 Ekim 2012 tarihinde, TPAO Tesisleri içerisindeki Eğitim Salonu'nda gerçekleşti. Sabah saatlerinde başlayan ve Batman Vali Yardımcısı Mustafa Adil Tekeli'nin yönettiği oturum akşam saatlerine kadar devam etti. Çalıştaya kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarından yoğun bir ilgi olduğu görüldü.

Kısa bir bilgilendirme açış konuşmasından sonra sunumlar yapıldı, daha sonra tartışmalara geçildi. Batman için önemli bir sorun olduğu bilinen **sokakta çalışan çocukları sokakta çalışmaktan alıkoyacak modeller** üzerinde fikirler öne sürüldü.

***

İlk sunumu **Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi** Müdürü Aziz Kaya yaptı. 1997 yılında Ankara'da başlanmış olan çalışmada, ilk başlarda sokakta çalışan çocuk sayısı (cam silen, mendil satan, vs.) 5-6 bin iken geline nokta, mevsime göre yaklaşık 400-500 ile 1000 aralığında değişen sayıda çocuk bulunmaktadır. Merkeze gelen çocukların bazıları sokakta çalışmayı tamamen bırakmış, bazıları ise devam etmiştir.

***

Batman'ın sokakta çalışan çocuklar tablosunu, ÇOGEM (Çocuk ve Gençlik Merkezi) Müdürü Behzet Aslan ile Batman Emniyet Çocuk Şube Müdürü Bilal Yalçın anlattılar. Bu konularda görev yapan Vali Yardımcısı Mustafa Tekeli de Batman verilerinden ara ara bahsetti.

Çalıştay'da, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nü temsilen bulunan, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sosyal Rehabilitasyon Daire Başkanı Emin Eraslan da bu konudaki Bakanlık politikalarından, uygulamalardan ve stratejilerden söz etti.

Batman sokaklarında çalışan çocuklar ve ilgili kurumlar konusunda verilen bilgiler ile gelecek için düşünceler ve öneriler:

Batman'da, 2009–2012 yılları arasında, tespiti yapılan sokakta çalışan çocuk sayısı 1285'tir. 2012 yılında tespit edilen çocuk sayısı 375'tir. Batman Çocuk Merkezinde 120 çocukla ilgilenilmektedir. Batman'da sokakta çalışan çocuklar; yöreye has olan çekirdek satma, atık (kâğıt, naylon vs.) toplama, araba camları silme gibi işler yapmaktadırlar.

Çocuklara ve yoksul ailelere birçok kurumun, birbirlerinden bağımsız yardım ve destek vermekte, koordinasyon eksikliği nedeniyle ayrılan büyük kaynaklara rağmen olumlu bir sonuca ulaşılamamakta, kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyonun mutlaka kurulması gerekmektedir.

Çözüm olarak; bu tür çocukların ebeveynlerine, iş edindirme kurslarının düzenlenmesi, Belediye çöp ayrıştırma bidonlarının yerleştirilmesi gerekmektedir.

Batman Çocuk ve Gençlik Merkezi için hizmet verilen bina yetersizdir, müstakil bir binaya ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumlardan geçici eleman temininde güçlük çekilmekte, sürekli ve kadrolu elemanlara gereksinim duyulmakta, bu tür merkezlerde görev alacak kişilerin donanımlı ve bu işe gönüllü olmaları gerekmektedir.

Batman'da, desteğe muhtaç 25000 adet kayıtlı aile bulunmaktadır. İş-Kur'un yoksul aile bireyelerine, iş edindirmede öncelik tanınması isabetli olur.

Sokakta çalışan çocuklara, meslek kazandırmak gerekir, bunun için çıraklık kurslarına yönlendirilmelidirler.

Üniversite'den yardım alınarak, Batman'da sokakta çalışan çocuklar için bir ihtiyaç analizi yapılmalı ve bu çocuklarla ilgili olarak yürütülecek çalışmalar için bir eylem planı hazırlanmalıdır.

***

Türkiye'de 18 yaş altı 23,9 milyon çocuk bulunmaktadır. Bölgede ve Batman'da çocuk yaş oranı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Sorunun kaynağında çözülmesi için erken uyarı sisteminin kurulması gerekir. Yapılan aile ziyaretleri gösteriyor ki, sokakta çalışan çocukların, genelde işsiz, boşanmış ve aile içi şiddetin olduğu ailelere mensup oldukları görülmektedir.

Çocukların, eskiden olduğu gibi, Yetiştirme Yurtlarında barındırılmaları yerine mümkün olduğunca aileleri ile birlikte yaşamaları sağlanmalıdır. Sadece, aile içerisinde çocuğa yönelik olarak şiddet, ihmal ve istismar varsa ve bu durum süreklilik arz ediyorsa, çocuğun ailesinden alınması doğru olur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının planlamasına göre, en geç 2014 yılına kadar, Türkiye'de çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu kalmayacaktır. Ailelerinde tutulamayan çocuklar, koruyucu ailelerin yanında barındırılacaktır.

Çeşitli illerde, apartmanlarda "Çocuk Evleri" uygulaması başlatılmıştır. Ülke genelinde 560 adet, Batman'da 4 adet çocuk evi bulunmaktadır.

Batman'daki 75. Yıl Toplum Merkezi önemli bir kapasite içermektedir. Bu merkez biraz desteklenme ile daha iyi hizmet verebilir konuma getirilmelidir.

***

Diyarbakır için verilen bilgiler, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi Müdürü İsmail Güneş tarafından sunuldu.

Diyarbakır'da 460.000 çocuk bulunmakta ve dünyada çocuk oranının en büyük olduğu illerdendir. Sokakta çalışan çocuk oranı %10'dur. İdari tedbirler bu oranı düşürdü. Sokakta çalışan çocukların %80'i suça karışmakta ve sigara içmektedir. TCK, CMK'lerdeki değişikliklere rağmen, çocuk suçlarında bir düşme olmamıştır. 1990 sonrası yaşanan, kırsaldan şehirlere olan göçün tolere edilemediği görülmektedir. Suç işleyen çocukların %80'i 1990'dan sonra şehre göç eden ailelerin çocuklarından oluşuyor. Sokakta çalışan çocukların %50'si yine '90 sonrası göçlerle gelen ailelerin çocuklarıdır. Çocuğun sokakta çalışmasının temel sebebi her ne kadar tamamen ekonomik değil dense de, yapılan ziyaretlerde, sokakta çalışan çocukların ailelerinin %45'i açlık sınırının altında gözükmüyor (Bu ailelerin aylık geliri 200 TL'nin altındadır). Babaların %45'i, annelerin %90'ı okuma-yazma bilmiyor. Bir oda ve bir salondan ibaret bir evde, bir baba, üç eş ve yirmi bir çocuk (toplam 25 kişi) tespit edilmiştir. Suç işleyen çocukların ailelerinde %45 oranında aile içi şiddetin olduğu, %60'ının okulu terk ettiği, %15'inin uyuşturucu, %50'sinin sigara kullandığı tespit edilmiştir.

Derslik eksikliği tamamlanarak, tam gün eğitime geçilmelidir ki, bütün gününü okulda geçiren çocuğun sokağa çıkacak zamanı olmasın.

Çocuklarla ilgili kurumların rolleri net değil. Emniyet, bir başkası üstlenmediği için, mecburen konunun hemen hemen bütün yönleri ile ilgilenmek zorunda kalmakta, asli görevlerini ihmal etmektedirler. Personelin bir bölümü projelerde görev almaktadır.

Ataerkil aile anlayışında kız çocukları misafir olarak görülmekte, erkek çocukları üzerinde büyük bir baskı kurulmakta, erkek çocukları baskı karşısında çaresiz kalmakta ve bundan dolayı sokağa çıkarak ailenin yükünü paylaşmak zorunda kalmaktadırlar.

***

Siirt'te de yaklaşık 200 çocukla mücadele edilmektedir. Yürütülen projeler ve Emniyet'in asli görevleri için mevcut elemanlar yeterli değildir. En önemli sorun da, kurumların asli görevinin belli olmamasıdır.

***

Batman ve Diyarbakır, sokak çocukları potansiyeli yüksek olan illerdir. Dolayısıyla bu illerde bu konuda önlem almaya dönük çalışmalar yapılması gerekiyor. Konuya temelden eğilmek ve kurumsal işbirliği yapmak şarttır.

Batman'da sokakta çalışan çocukların sayısı 1300 civarı tespit edilmiştir. Bu önemli bir rakamdır ve tespit edilmeyenlerle birlikte bu sayının daha da fazla olduğu düşünülebilir. Bu çocukları rehabilite etmek için mevcut kurumlar yeterli değildir. Tam donanımlı, çok katılımlı, kurumsal işbirliğiyle devam ettirilebilen ve iyi çalışan yeni kurumlara ya da var olan kurumların yeniden yapılandırılmasına acilen ihtiyaç vardır. Sokakta çalışan, sokakta çalışırken suç örgütlerine karışan, suç örgütlerinde potansiyel tehlikeye dönüşen çocuklarımıza en baştan sahip çıkmak zorundayız.

16.10.2012

Duygu Sucuka

Güneydoğum Derneği